

تحصیل در دروس حوزه

کلیدواژه: دروس دبیرستان، دروس حوزه علمیه، طلبه.

پرسش: می‌خواهم در کنار دروس دبیرستان، دروس حوزه علمیه را نیز همانند یک طلبه به طور کامل بخوانم، لطفاً توضیحی درباره دروس حوزه بفرمایید و آیا نیازی به استاد دارم؟

پاسخ:

فهرست مندرجات

- ۱ - سطوح دروس حوزه علمیه
- ۲ - سنوات تحصیلی
- ۳ - هدف از تحصیل دروس حوزوی
- ۴ - مشاوره حضوری
- ۵ - نیاز به استاد حضوری
- ۶ - نکته پایانی
- ۷ - وسایل کمک آموزشی
- ۸ - معرفی سایت‌ها
- ۹ - منبع

سطوح دروس حوزه علمیه

دروس حوزه در چهار مقطع: (مقدمات، سطح ۱، سطح ۲ و خارج) ارائه می‌شود که طلاب دینی در مقطع مقدمات با دروس ذیل آشنا می‌شوند: **ادبیات عرب (صرف و نحو)** به مدت سه سال - **تجوید**، معانی بیان، **ادبیات**، **تفسیر**، تاریخ معصومین، **منطق**، ۱ و ۲، **حفظ قرآن**، درس عقاید (کلام)، درس **اخلاق و لمعتین** (در ده، دوازده واحد درس **فقه**) و **اصول فقه** در دو جلد و... در مقطع سطح ۱ و ۲، با دروس زیر آشنا می‌گردند: فقه و اصول (هر روز)، **الهیات** و **معارف** ۱ و ۲، **تفسیر قرآن**، **حدیث** (رجال ۱ و ۲، درایه) فلسفه (دو جلد **بداية الحکمة** و **نهاية الحکمة علامه طباطبائی**) و...

و در مقطع دروس خارج (فقه، اصول، فلسفه، تفسیر و...) طلاب از محضر بزرگان و اساتید صاحب‌نظر در رشته خودشان استفاده می‌کنند که در آن درس استاد با نقد و بررسی اقوال صاحب‌نظران دیگر، نظر خود را اعلام می‌دارد که در حقیقت طلاب با شیوه استدلالی و تحلیلی در مباحث فقهی و اصولی آشنا می‌شوند. (لازم به ذکر است که طلاب در کلیه دروس به طور فعال در درس استاد شرکت دارند و هر کجا که نقد و اشکال داشتند با نهایت احترام به استاد و صاحب‌نظر، نظر خود را بیان می‌دارند).

سنوات تحصیلی

به طور متعارف دروس مقطع مقدمات حوزه در ۶ سال و سطح ۱ و ۲، در ۴ سال برگزار می‌شود. طلاب اغلب از سال اول تا ششم به صورت تمام‌وقت از کلاس‌های مدرسه استفاده می‌کنند؛ به طوری که وقت دیگری نخواهند داشت که به کاری مشغول شوند و در مقطع سطح ۱ و ۲ که تا پایه دهم **حوزه** ادامه دارد، طلاب می‌توانند آزادانه از اساتید دلخواه استفاده کنند. در درس خارج طلاب با استنباط و چگونگی آن آشنا می‌شوند که سال‌ها طول می‌کشد. طلاب (به طور عموم) یک دوره خارج فقه و اصول را می‌گذرانند. البته طول مدت آن بستگی به تمرکز درسی در طول روز و سال، هوش و پشتکار و **علاقه** فرد به آن درس دارد. لازم به ذکر است که این دروس به طور عمومی برای همه طلاب تحت نظر شورای عالی **حوزه علمیه** است؛ اما از آنجایی که دروس مقدمات به بعد (پایه ۶ به بعد) پیش‌تر صبح‌ها برقرار می‌شود، طلاب می‌توانند به صورت دلخواه در کنار دروس عمومی خود در یک رشته (**حدیث**، تفسیر، **کلام**، **حقوق**، فلسفه، **جامعه‌شناسی**، **روان‌شناسی**، اقتصاد، **علوم سیاسی**، **تاریخ**، **دین‌شناسی** و ...) به شکل تخصصی مشغول گردند. البته رشته‌های فوق تماماً در **حوزه علمیه قم** و مؤسسات وابسته به آن برگزار می‌شود که هرکدام آزمون ورودی (کتابی و شفاهی) مخصوص به خود دارند.

هدف از تحصیل دروس حوزوی

از آنجایی که خواندن دروس حوزه اهداف متفاوتی دارد (مانند تدریس، **پژوهش**، **قضاوت**، **اجتهاد**، **تألیف**، تبلیغ در اشکال مختلف (مردمی،

جوانان و نوجوانان، مدارس و دانشگاه‌ها) و حتی یاد گرفتن اصول **اعتقادات** و مسائل لازم دینی برای زندگی شخصی) به همین جهت کیفیت و کمیت درس خواندن متفاوت می‌شود. در برخی از موارد فوق، فرد حتماً باید با تمام انرژی و وقت خود به تحصیل دروس رشته مورد نظر بپردازد و حواس و فکر خود را فقط و فقط متمرکز آن رشته کند و در برخی رشته‌ها فرد می‌تواند به دروس مورد نیاز **زندگی** خود اهمیت دهد؛ یعنی دروسی را بخواند که کاربرد علمی در زندگی او دارد. پس با توجه به این مطالب اگر می‌خواهید در کنار دروس کلاسیک (دبیرستان و دانشگاه و...) دروس حوزه را بخوانید، تنها می‌توانید با استفاده از اساتید حوزه دست به گزینش کتب و مباحث ضروری بزنید؛ چون امروزه با تخصصی شدن دروس باید تمام وقت مشغول یک رشته شد تا نتیجه‌بخش باشد.

مشاوره حضوری

برای این‌که از کم و کیف دروس حوزه بیشتر آشنا شوید. بهتر است با حوزه علمیه شهر خود یا مدیران مدارس و یا اساتید مجرب حوزه **مشورت** نمایید. این کار مطمئناً دید و بینشی دقیق نسبت به دروس حوزه به شما می‌بخشد. در ضمن اگر علاقه دارید دروس حوزه را تمام‌وقت بخوانید، می‌توانید از نحوه ورود به **حوزه** و دروس آن پرسید و اگر فقط می‌خواهید در کنار **تحصیلات کلاسیک** دروس حوزه را بخوانید، با کمک و مشورت اساتید و مدیر حوزه علمیه شهر خود در برخی از دروس مشترکاً با طلاب، در کلاس‌ها شرکت کنید و در غیر این صورت می‌توانید با تهیه لیست درس ضروری با طلابی که داوطلب‌اند، آن بحث‌ها را در **مدرسه** و یا خارج از مدرسه بگذرانید.

نیاز به استاد حضوری

اگر بخواهید دروس حوزه را به صورت متفرقه بخوانید، حتماً نیاز به استاد دارید؛ چون استاد تجربه‌های خود را به شما منتقل می‌کند، شما را با شیوه‌های درسی و مطالعه حوزه آشنا می‌کند، نکات مبهم دروس را برایتان روشن می‌کند و با بیان مثال‌های واضح در آسان‌تر فهمیدن مطالب سخت شما را یاری می‌کند و از همه مهم‌تر استاد بیان می‌دارد که چه دروسی جنبه ابزاری دارند؛ به عنوان مثال منطق ابزاری است برای فهمیدن **فلسفه** و فلسفه ابزار و مقدمه‌ای است برای رسیدن به مطالب دقیق و ناب **خداشناسی**، **انسان‌شناسی** و... کسی که فلسفه می‌داند می‌تواند از **تفسیر المیزان** کمک بگیرد و به مفاهیم واقعی **شیعه** و **اهل بیت (علیه‌السلام)** دست یابد. استاد مطالب خیلی ضروری را به شما گوشزد می‌کند و مطالب غیر ضروری کتب را به شما معرفی می‌کند. او در کنار هر درسی می‌تواند کتاب‌های مورد نیاز و شروح مختلف آن بحث را برای شما مشخص نماید.

نکته پایانی

نکته پایانی این‌که با توجه به بینشی که نسبت به مواد آموزشی و سنوات تحصیلی حوزه پیدا نمودید و با توجه به اهداف و انگیزه‌های شخصی خود از سپری کردن این دروس، مناسب است که در ابتدای راه، معین کنید که می‌خواهید در چه سطحی از دروس حوزه بهره جوید. چه‌بسا اهداف شما با خواندن دروس پایه‌های ۱-۲، مرتفع گردد و چه‌بسا با نظر یک استاد حوزه، از همان ابتدا، چند کتاب، هدف مطالعات و تحصیل شما قرار گیرند؛ مثلاً **حدیث‌شناسی** و علوم مربوط را خواهان هستید. استاد زبردست، از هدر رفتن وقت شما جلوگیری می‌نماید و چند **کتاب** خودآموز، مقدماتی و اصلی را پیشنهاد می‌نماید و شما سریع‌تر به هدف خواهید رسید. اما اگر هدف شما کلی است و می‌خواهید همه دروس را بخوانید، می‌توانید همان ترتیب مذکور را طی نمایید؛ البته هیچ‌گاه از نظرات طلاب و اساتید با **تجربه** بی‌نیاز نخواهید بود.

وسایل کمک آموزشی

نوارها و سی‌دی‌های دروس حوزوی و کتب کمک درسی و شرح‌ها در نوارفروشی‌ها و فروشگاه‌های محصولات فرهنگی و کتابفروشی‌ها (در **قم** و شهرهای بزرگ) عرضه می‌شود.

معرفی سایت‌ها

هم‌چنین به چند سایت درس حوزه علمیه، جهت اطلاع اشاره می‌شود:

۱. سایت تبیان www.tebyan.net (لینک حوزه علمیه).
۲. سایت شارح www.shareh.com (لینک حوزه علمیه) که زیرمجموعه سایت بلاغ از سایت‌های دفتر تبلیغات حوزه می‌باشد.
۳. سایت شهر اسلامی www.islamicqomcity.com (لینک حوزه علمیه قم).
۴. سایت حوزه نت www.hawzeh.net.

منبع

سایت اندیشه قم، برگرفته از مقاله «تحصیل در دروس حوزه»، تاریخ بازبینی، ۱۳۹۷/۰۲/۲۱.